

Medeltiden : ett litet urval lästips ur den rika litteraturen

Allmänna verk.....	sid 2
Uppslagsverk Idé och kulturhistoria	
Historia och arkeologi.....	3
Riddare, rustningar, krig och korståg Kvinnohistoria Gotland Visby	
Konst.....	7
Arkitektur och kyrkokonst Trädgårdskonst	
Litteraturhistoria.....	9
Antologier	
Språk.....	10
Gotland	
Bok- och bibliotekshistoria.....	11
Fromhetsliv - kyrkor och kloster.....	11
Kyrkoliv - Gotland Klosterliv-Gotland	
Vardag och fest.....	13
Musik Dans Mat och dryck Kläder och textilier	
Läkekonst.....	16
Teknik.....	16

ALLMÄNNA VERK

Uppslagsverk

Dictionary of the middle ages 1-13. New York 1982-1989. (K.3)

Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid från vikingatid till reformationstid. Malmö 1956-1978. (Kb(x))

Detta lexikon gemensamt utgivet av Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige är det största och mest detaljerade uppslagsverk över nordisk medeltid som någonsin utgivits. Samtliga artiklar under respektive ämnesord är skrivna av de främsta experterna inom vederbörande ämne.

Medeltidens ABC . Stockholm 1985. (Kb(x))

Något av en "miniversion" av Kulturhistoriskt lexikon är denna behändiga uppslagsbok utgiven av Statens Historiska Museum. Medeltidens profana och kyrkliga kultur samt dess historia i vid bemärkelse behandlas. Den berör i första hand svenska förhållanden, men även skandinaviska och i viss mån allmäneuropeiska.

Idé och kulturhistoria

Ambjörnson, Ronny. Tankens pilgrimer. Stockholm 2002. (Be)

Bred skildring av idéströmningar under medeltiden.

Hildebrand, Hans. Sveriges medeltid I-III. Stockholm 1879-1903. (Kc)

Nyutgåva i 4 band 1983.

En bred kulturhistorisk skildring som förutom Sverige med Finland även handlar om Danmark och Norge. Verket som delvis är föråldrat, kvarstår som ett standardverk om nordisk medeltid genom sin bredd, detaljrikedom och mängd information. I 1983 års utgåva behandlar bd 1 landsbygden, bd 2 städerna, bd 3 kungamakten och bd 4 krigsväsendet.

Nordberg, Michael. Den dynamiska medeltiden. 2 uppl Stockholm 1995. (K.3)

Skildrar medeltidens kultur- och samhällsliv

Olaus Magnus. Historia om de nordiska folken. Svensk översättning med kommentarer av J. Granlund. Stockholm .1909 - 1925. Ny utgåva Stockholm 1976. (Kb)

Den landsförvisade svenske ärkebiskopen publicerade i Rom 1555 "Historia de gentibus septentrionalibus". Han beskriver det svenska folkets liv, näringar, sedvänjor, sägner och topografiska sevärdheter.

Signums svenska kulturhistoria. Medeltiden. Lund 2004. (Kc)

Varje enskilt band ska "så långt som möjligt ge en heltäckande, ändå inte onödigt förenklande bild av den epok som är under behandling.

HISTORIA OCH ARKEOLOGI

Cardini, Franco. Europa 1492 : den gamla världen för femhundra år sedan. Stockholm 1992. (K.3)

Rikt illustrerat praktverk om en omvälvande och orolig tid i Europa.

Carlsson, Sten. Rosén, Jerker. Svensk historia. Stockholm 1961-1962. 4 uppl. 1978-80. (Kc)

I band 1 av denna klassiska svenska historia redogörs för medeltiden under följande kapitel: Medeltiden. Källmaterial och forskningsutveckling. - Samhällets omvandling från 1100-talets början till 1319. - Från rikssamling till nordisk union. - Unionstiden. Varje kapitel innehåller litteraturhänvisningar.

Från vikingar till korsfarare: Norden och Europa 800-1200. Stockholm 1992 (Kb)

Artiklar om vikingatid och tidig medeltid och ett stort bildmaterial.

Hagerman, Maja. Spåren av kungens män : om när Sverige blev ett kristet rike i skiftet mellan vikingatid och medeltid. Stockholm 1996 (Kc)

Vetenskapsjournalisten Maja Hagerman har sammanfattat vårt vetande om det medeltida samhället vid tiden för Sveriges kristnande , lärt och underhållande.

Harpur, James. Inside the medieval world : a panorama of life in the Middle Ages. 1995 (K.3)

En rikt illustrerad översikt över medeltiden: riddarvärlden, staden och landet, kyrkan, klosterlivet och krigens värld.

Harrison, Dick. Sveriges historia medeltiden. 2002. (Kc.3)

Ett översiktligt verk om medeltiden för studenter och allmänhet.

Harrison, Dick. Jarlens sekel : en berättelse om 1200-talets Sverige. Stockholm 2002. (Kc.3)

Medeltid. Lund 1997 (Kc)

En antologi med uppsatser ur Populär historia, som ger en mångsidig bild av det medeltiden. Innehåller även ett kapitel om Petrus de Dacia och ett om gotländsk stenexport.

Medieval panorama. London 2001. (K.3)

Rikt bildmaterial.

Nordberg, Michael. I kung Magnus tid : Norden under Magnus Eriksson, 1317-1374. Stockholm 1995. (Kc.3)

Innehåller ett kapitel om Gotland och flera sidor om Valdemar Atterdag.

Söderberg, Johan. Sveriges ekonomiska och sociala historia. Medeltiden. Stockholm 1996 (Kc)

Boken behandlar Sveriges ekonomiska och sociala historia 1000-1500, jordbrukets förändring, bergsbruk, hantverk, kyrka och lagstiftning och medeltidsmänniskans vardagsliv.

Öhman, Christer. Helgon, bönder och krigare : berättelser ur den svenska medeltidens historia. Stockholm 1994. (Kc)

En populärhistorisk bok om den svenska medeltiden, med tyngdpunkten på den politiska utvecklingen.

Riddare, rustningar, krig och korståg

Crusades : the illustrated history : christendom, islam, pilgrimage, war. London 2004. (K.3)

Översiktsverk med många bilder.

Hoas, Margareta. Wisbyrustning. Visby 1993 (Gotl Sv)

Praktisk handledning för tillverkning av medeltida rustning och brynja.

Harrison, Dick. Gud vill det ! : nordiska korsfarare under medeltiden. Stockholm 2005 (Kb)

Om de nordiska korstågen, ideologi och retorik - med paralleller till vår nutid.

Rossi, Francesco. Mediaeval arms and armour. Wigston 1990.

(Sv, Ref)

Bilder på vapen och rustningar från 1300- och 1400-talet.

Sundberg, Ulf. Medeltidens svenska krig. 1999. (Kc)

En komplett sammanställning över de krig som Sverige förde 1050-1520.

Thordeman, Bengt. Armour from the battle of Wisby 1361. Vol.1-2. Stockholm 1939-40. (Gotl. Sv)

Turnbull, Stephen. The book of the medieval knight. London 1995. (K.3)

Kvinnohistoria

Edberg, Rune. Ingegerd : Olof Skötkonungs dotter, ett kvinnoöde från vikingatiden. 1997 (Lz)

Fokus på kvinnor i middelalderkilder. Skara 1992. (K)

Sawyer, Birgit. Kvinnoporträtt : hustrur, helgon och härskarinnor i det medeltida Sverige. Skara 1994 (Ohj)

Berättar om några medeltida kvinnoöden och vad vi vet genom medeltida källor.

Sawyer, Birgit. Kvinnor och familj i det forn- och medeltida Skandinavien. Skara 1992. (Kb)

En kortfattad översikt över nordisk kvinno- och familjehistoria.

Kvinnospår i medeltiden. Lund 1992. (K.3)

Sex kvinnliga forskare behandlar kvinnors liv under vikingatid och tidig medeltid i ett nordiskt tvärvetenskapligt arbete.

Gotland

Boken om Gotland. I-II. Visby 1945. (Gotl. Bb)

Minnesskrift med anledning av Gotlands återförening med Sverige genom freden i Brömsebro.

Ett standardverk om Gotlands historia från forntid till 1945 skriven av ett flertal specialister som bidrar med ett kapitel var i sitt ämne. I band 1 behandlas på 300 sidor medeltida ämnen.

Gannholm, Tore. Gotland : Östersjöns pärla, centrum för handel och kultur i Östersjöområdet under 2000 år. Burs 1994. (Gotl Kc)

Författaren vill ge ett förstäligt perspektiv över gutarnas och östersjöområdets historia och framhåller Gotlands betydelse som centrum för Österjökulturen och som kultur- och handelscentrum.

Gardell, Carl Johan. Gotlands historia i fickformat. 2 uppl Visby 1990. (Gotl.Kc).

En kortfattad och översiktlig historia med vissa litteraturhänvisningar.

Gotländskt Arkiv. Meddelanden från Föreningen Gotlands fornvänner. Årg 1 (1929)- (Gotl Jc)

Årsbok innehållande ett flertal bidrag berörande gotländsk medeltid. Temanummer år 1961 med titeln "Från Gotlands dansktid".

Kyhberg, Ola. Gotland mellan arkeologi och historia. Stockholm 1991. (Gotl.. Jc)

Lindström, Gustaf. Anteckningar om Gotlands medeltid. I-II. Stockholm 1892 och 1895. (Gotl. Kc).

Bd 1 beskriver källorna till Gotlands medeltidshistoria, den medeltida geografin, det medeltida Visby och förteckning över dess kvarvarande och vissa raserade byggnader.

Bd 2 behandlar inskriptioner och sigill från 1200-1500-talet, kloster och klosterliv samt ger ett bidrag till gotländsk personhistoria samt förtecknar tyska och gutniska medeltidsfamiljer på ön. Trots sin ålder ett viktigt verk som utgjort grunden för senare forskning.

Svenska landskapslagar. Stockholm 1933-1946. Nyutgåva 1979. Med kommentarer av Åke Holmbäck och Elias Wessen. (Gotl.Oe)

Innehåller gutalagen och gutasagen - med vetenskapliga kommentarer.

Yrwing, Hugo. Gotlands medeltid. Visby 1978. (Gotl.Kc).

Verket koncentrerar sig med stark källkritisk inriktning på ett antal historiska ämnen, livligt debatterade inom forskningen. Det innehåller mängder av käll- och litteraturhänvisningar.

Öhrman, Roger. Vägen till Gotlands historia. Visby 1994 (Gotl.Kc)
En gedigen och populär genomgång av Gotlands historia. Boken är en specialvolym av Gotländskt Arkiv 1994.

Visby

Engeström, Ragnar. Visby. Stockholm 1989. (RAÄ och SHM. Rapport. Medeltidsstaden 72). (Gotl.. Jc).

Redogör för kända byggnader och murverk från det medeltida Visby. Uppställd i alfabetisk ordning efter kvarters-beteckningar. En historisk bakgrund tecknas i inledningskapitlet.

Falck, Waldemar. Visby stadsmur : en kulturhistorisk vandring. Stockholm 1994. (Gotl. Ic)

Janse, Otto. Visby stadsmur. 5 uppl. Stockholm 1984. (Gotl. Nz Visby)

Svahnström, Gunnar. Visby under tusen år. 2 uppl Stockholm 1990. (Gotl Nz Visby).
Den handlar om Visby medeltida historia och ger i lättläst form en översikt över de olika skedena i stadens liv. Med förord av Bo Grandin.

Visby. Staden och omlandet. Stockholm 1989. (RAÄ och SHM. Rapport. Medeltidsstaden 72:2) (Gotl.. Jc)

Åtta författare bidrar med artiklar om det medeltida Visby.

Största omfattningen har antikvarie Gun Westholms lic.avh.

"Visbybönders hamn och handelsplats". Hon analyserar äldre källor och redogör för nutida utgrävningar.

Yrwing, Hugo. Visby. Hansestad på Gotland. Stockholm 1986. (Gotl.Nz Visby)
Se: Yrwing, Gotlands medeltid

KONST

Andersson, Aron. Från Augustinus till Dante. Stockholm 1967. (Levande konst genom tiderna. 2). (Ib)

En konsthistoria i uppslag med text som bygger på ett rikhaltigt illustrationsmaterial. Sammanfattande historiska översikter alternerar uppslagen. En utförlig bibliografi avslutar verket som är skrivet av en av Sveriges främsta experter på medeltida konst.

Eriksson, Torkel. Medeltiden. Stockholm 1977. (Konsten i Sverige. 2). (Ib-c).

Behandlar tiden ca 1100-1521 på ett överskådligt sätt. Helheter och miljöer samt konstens funktioner och föränderlighet under medeltiden redovisas.

Den ljusa medeltiden. Studier tillägnade Aron Andersson. (The Museum of Antiquities, Stockholm. Studies. 4). Stockholm 1984. (Ib-c)

Festskriften innehåller 25 vetenskapliga artiklar som ger inblickar i olika aspekter på svensk och nordisk medeltid. De flesta är konsthistoriska och samtliga avslutas med litteraturreferenser. Bildmaterialet är rikhaltigt.

Tuulse, Armin. Romansk konst i Norden. Stockholm 1968. (Ib)

Omfattar romansk arkitektur, skulptur och måleri i Norden. Avsnittet om arkitektur ger en inventering av romanska kyrkor samt världsliga stenbyggnader. Skulpturavsnittet tar upp skulptur i sten, metall och trä. Måleriavsnittet behandlar kalkmålningar i kyrkor.

Arkitektur och kyrkokonst

Haase, Stefan. Byggningar u häusar : gotländsk byggnadstradition. Visby 2004. (Gotl Ic)

Medeltidens trähus s. 18 ; Medeltidens stenhus s. 21 ; Visby s. 24

Jacobsson, Carina. Höggotisk träskulptur i gamla Linköpings stift. Visby 1995. (Gotl.Id)

Gamla Linköping stift omfattade även Gotland.

Lagerlöf, Erland., Svahnström, Gunnar. Gotlands kyrkor. En vägledning. 4 uppl Stockholm 1991. (Gotl. Ic)

Ett standardverk inom gotlandican, som även utgivits i tysk utgåva 1991. Författarna behandlar i alfabetisk ordning Gotlands samtliga kyrkor

Lagerlöf, Erland. Gotländsk stensulptur från gotiken. Stockholm 1975. (Gotl. Id)

Lundberg, Erik. Byggnadskonsten i Sverige. D 1. Medeltiden. Stockholm 1940. (Ic-c)

Mjöberg, Jöran. Medeltidskatedralernas hemligheter. Stockholm 1995. (Ic) Boken berättar om över 40 tempel i Norden och övriga Europa, deras historia, grundare och konstskatterna. Sankta Maria i Visby ägnas ett kapitel.

Svanberg, Jan. Medeltida byggmästare i Norden. Uppsala 2 uppl. 1994. (Ic)

Svahnström, Gunnar. Kattlunds : en sydgötländsk bondgårds historia. 1954. (Gotl Mu) Beskrivning av en gård från medeltiden.

Sveriges kyrkor. 1912 -

Söderberg, Bengt G. Götländska kalkmålningar 1200-1400. Visby 1971. (Gotl.Ie)

Trädgårdskonst

Harvey, John. Medieval gardens. London 1990. (Ic)
Trädgårdshistoria, med tonvikten på England, från 1000-talet till 1500-talet.

Hobhouse, Penelope. Trädgårdskonstens historia 3000 år. Stockholm 2002. (Ic)
Kapitel 3: Islams trädgårdar; kapitel 4 : Kristenhetens medeltida trädgårdar.

Karling, Sten. Trädgårdskonstens historia i Sverige. 1931. (Ic-c)
S.3-68 om medeltidens klosterträdgårdar och profan trädgårdskonst.

Den medeltida örtagården. Stockholm 1996. (Qe)
De medeltida örtagårdarna återfanns främst i klostren. Den lilla skriften från Stockholms Medeltidsmuseum berättar om dessa örtagårdar och om växter som använts till läkedom eller trolldom, skönhet och kryddning...

Clemedson, Carl-Johan. Klosterträdgårdar och läkeväxter i Människans lustgårdar. Skövde 1990. (Ic-c)
Om cisterciensklostrens trädgårdar och odlingen av medicinalväxter.

LITTERATURHISTORIA

Från hymn till skröna : medeltida litteratur i ny belysning. Stockholm 1989. (G)
Populärvetenskapliga uppsatser om genrer som är typiska för medeltiden: liturgiska hymner, rimkrönikor, ballader m.m.

Litteraturens historia, D 2. : medeltiden. Stockholm 1985. (G)
"Från de "mörka" århundrandena till 1400-talets stadskultur". Litteraturens världshistoria.

Nordisk kvinnolitteraturhistoria. D1. I Guds namn : 1000-1800. 1993. Höganäs 1993. (fol Gbn)

Stolpe, Sven. Från runsten till ballad : svenska folkets litteraturhistoria. Stockholm 1972. (Gc)
En mycket personlig berättelse om den svenska medeltida litteraturen.

Svantesson, Ingemar. Medeltidens myter och legender. Stockholm 1986. (G)
En liten studiebok om medeltidens litteratur.

Den svenska litteraturen, D 1.: från forntid till frihetstid. Stockholm 1987. (Gc)
Vår modernaste svenska litteraturhistoria med kapitel om ättesamhällets textvärld, medeltidskyrkans genrer, det höviska tilltalet.

Antologier

Antologi för gymnasieskolan. D1 : från Gilgamesh till Agneta Horn. Stockholm 1990. (Hce(s))

Medeltidsdiktning D1-2: (Världslitteraturen. De stora mästerverken) Stockholm 1929. (Hce(s))

Svensk litteratur D1. Från runorna till 1730. (Utg. av Bernt Olsson). Stockholm 1993. (Hc(s))

Sveriges litteratur. D1. Medeltidens och reformationstidens litteratur. (Utg. av Carl Ivan Ståhle). Stockholm 1968. (Hc(s))

SPRÅK

Engelbrektskrönikan/ red. Sven-Bertil Jansson. Stockholm 1994 (Kc)

I denna kompletta utgåva av krönikan över Engelbrekts liv kan man även bekanta sig med 1400-tals svenskan.

Pettersson, Gertrud. Svenska språket under sjuhundra år : en historia om svenskan och dess utforskande. Lund 1996. (Fc)

Runmärkt : från brev till klotter : runorna under medeltiden. Stockholm 1994 (Fb)

Femton experter berättar om runorna i vardagslag och kyrkoliv under medeltiden. Även som video.

Svenskan i tusen år glimtar ur svensk språkutveckling. Stockholm 1996. (Fc)

Uppsatser från det språkvetenskapliga forskningsområdet, 3 avsnitt behandlar medeltidssvenska.

Gotland

Gotländsk ordbok I-II. Uppsala 1918-1945. Faksimilutg. 1991. (Gotl.Fc(x))

Ordbok utarbetad på grundval av Carl och Per Arvid Säves samlingar, huvudsakligen redigerad av Herbert Gustavson. I band 2 ingår en efterskrift av Herbert Gustavson i vilken han gör en noggrann genomgång av de otryckta och tryckta källor som utgjort underlag till arbetet.

Gustavson, Herbert. Gutamålet. Inledning till studium. 3 omarb. uppl. Visby 1977. (Gotlandica. 12). Originalutg. 1935. (Gotl.Fc)

Inledningsvis ges en kort historik om germanska språk, forngutniska och ruinskriter. En komprimerad språklära följs av ett urval gutamålstexter med sagesmän, författare och upptecknare angivna.

Olsson, Ingemar. Gotländska ortnamn. Visby 1994. (Gotl Fc)

BOK- OCH BIBLIOTEKSHISTORIA

Dahl, Sven. Bokens historia. 2 uppl. Stockholm 1961. (Ae)

Helgerånet : från mässböcker till munkepärmar. Stockholm 1993. (Ae)
Femton medeltidsexperter berättar om "munkepärmarnas" (medeltida pergamentomslag) innehåll och sammanhang. I ett kapitel tecknar Monica Hedlund de svenska medeltida kyrko- och klosterbibliotekens historia.

Jackson, Donald. Skrivkonstens historia. Stockholm 1981. (Af)
Om skriftens historia ända från grottmålningarnas tid. Medeltiden behandlas i flera kapitel och man får även praktiska anvisningar hur man kan göra illuminerade bokstäver och hur man lägger på guld.

Nordenfalk, Carl. Bokmålningar från medeltid och renässans i nationalmusei samlingar : en konstbok från Nationalmuseum. Stockholm 1981. (Ie)
En rikt illustrerad presentation av Nationalmusei samlingar av bokmåleri från medeltid och renässans.

Sallander, Hans. Medeltidens boktryckerihistoria : en översikt. Stockholm 1959. (Ae)

Steinberg, S-H- Boktryckarkonst och bokhistoria genom fem sekler. Halmstad 1972. (Ae) s. 9-146 behandlar åren 1450-1550 från inkunabelperioden, de första boktryckarna, bokillustrationer och tidiga "bestsellers".

FROMHETSLIV - KYRKOR OCH KLOSTER

Hagerman, Maja. I miraklers tid : bland madonnor, stenhuggare och helgon i medeltida kyrkor. Stockholm 2003. (Cj-c)
Beskriver hur kristendomen etablerades i Sverige.

Härdelin, Alf. Kult, kultur och kontemplation : studier i svenskt medeltida kyrkolov. Skellefteå 1998. (Cj-c)

Kyrka och socken i medeltidens Sverige : en samling uppsatser. Av Roger Andersson, Anders Piltz m fl. Riksantikvarieämbetet. Sthlm, 1991. (Studier till Det medeltida Sverige ; 5). (Cj-c)

Mässa i medeltida socken : en studiebok. Skellefteå 1993. (Ch)

Boken bygger på forskningarna inför filminspelningen av en medeltidsgudtjänst i en gotländsk kyrka och ger fakta om gudstjänstordning, lekmanamedverkan, föremål m m.

Olsson, Lars-Erik. Helgon och huliganer : porträtt av några gestalter från medeltidens svenska kyrka. Stockholm 1999. (Cj-c)

Sundén, Hjalmar. Den heliga Birgitta: ormungens moder som blev Kristi brud. Stockholm, 1973. (Cjz)

Kyrkoliv - Gotland

Från Gotlands dansktid. (Gotländskt Arkiv, 1961). Visby 1961. (Gotl-Kc)
s. 27-44 Schück, Herman. Gotland och biskoparna i Linköping.

Pernler, Sven-Erik. Gotlands medeltida kyrkoliv : biskopar och prostar : en kyrkorättslig studie. Akad. avh. Visby 1977. (Gotl. Cj)
Kyrkans liv och funktion, främst stiftsbiskopens och gotlandsprostarnas åligganden.

Stolt, Bengt. Medeltida teater och gotländsk kyrkokonst. Visby 1993. (Gotl.lb)
Boken skildrar hur gudstjänstliv och konst har påverkats av den medeltida teatern.

Klosterliv - Gotland

Boken om Gotland 1. Visby 1945. (Gotl. Bb)
Verk i två band. Behandlar utveckling och historiskt händelseförlopp på Gotland från äldsta tider. Del 1 skildrar tiden fram till 1645.
s. 420-440 Schmid, Toni. Om klosterkult och klosterliv på Gotland.

Petrus de Dacia. Om den saliga jungfrun Kristina av Stommel. Översättning och inledning av Tryggve Lundén. Stockholm, 1950. (Gotl. Lz)
Även betraktad som Petrus de Dacias självbiografi.

Pernler, Sven-Erik. S:ta Maria kloster i Roma. Visby, 1988. (Gotl. Ic)
Kort och lättläst introduktion om klostret, dess verksamhet och byggnader.

Schück, Henrik. Vår förste författare: en själshistoria från medeltiden. Stockholm, 1916. (Gotl. Lz)
Om Petrus de Dacia och dominikanorden

VARDAG OCH FEST

Comte, Suzanne. Everyday life in the middle ages. Genève 1978. (K.3)

Det glada Sverige 1.: våra fester och högtider genom tiderna. Stockholm 1947. (Mza)
Omfattande verk i tre band. Band 1 har sin koncentration kring medeltiden, men många av författarna rör sig mellan århundradena.

s. 133-182 Rehnberg, Mats. Från svärdsdans till menuett.
s. 288-315 Schuck, Adolf. Medeltida stadsnöjen.

Lindahl, Jan. Bakvända världen : folk och fest på medeltiden. Stockholm 1996. (Mza)
Författaren ger en tolkning av medeltidens kultur och festseder utifrån den dåtida konsten.

Myrdal, Janken. Kvinnor, barn & fester i medeltida mirakelberättelser. Skara 1994. (Kc)

Mirakelberättelserna ger oss en inblick i de medeltida vardagsmänniskornas kulturhistoria.

Rodhe, Tina, Olsson-Wannefors, Måd. Skomakar-Jöns i medeltidens Stockholm. Stockholm 1996. (LL-bok, Kc)

En bok , som med enkelt språk, berättar om en hantverkarfamilj i Stockholm på medeltiden.

Röster från svensk medeltid : latinska texter i original och översättning. Stockholm 1990. (Kc)

Texterna utgöres av brev, protokoll, och berättelser från olika livssituationer.

Troels-Lund, T.F. Dagligt liv i Norden på 1500-talet. (Kb)

Detta verk i 14 band gavs ut 1879-1901. Skildrar främst Danmarks och Norges kulturhistoria, men ger viktiga inblickar i svenskt liv. Mängder av information av stort och smått.

Musik

Ling, Jan. Europas musikhistoria -1730. Sthlm 1983. (Ibj)

Ett ytterst gediget verk. Kapitlen om medeltiden beskriver dansens betydelse, visor och ballader, liturgisk sång m.m. Intressant kapitel om medeltidens instrument.

Den medeltida balladen: en orientering och kommentarer till Sveriges Radios inspelningar. Stockholm 1962. (Iju)

Den medeltida balladen lever kvar ända in i vår tid. Om dess bakgrund och nutida traditionsbärare handlar denna bok.

Svensk musikhistoria: en läsebok redigerad av Martin Tegen. Stockholm 1972. (Ibj)
Några avsnitt om medeltidens musik, bl a 1200-talets lekare och medeltida vissång.

Svenska medeltidsballader. Stockholm 1981. (Hc.07)
48 medeltidsballader med korta kommentarer och förklaringar.

Dans

Beck-Friis, Regina. Dansnöjen genom tiden.
1. Västeuropeiska danser från medeltid till renässans. Stockholm, 1980. (Fol. Rc)
Musikbilaga. Stockholm, 1978. (Fol. Rc)

Rehnberg, Mats. Från svärdsdans till menuett i: Det glada_Sverige. D1. s. 133-182.

Mat och dryck

De viktigaste källorna till vår kunskap om medeltida mat i Norden är **Biskop Brasks hushållsregister**, som finns som handskrift i Linköpings stifts- och landsbibliotek, samt **Olaus Magnus "Historia om de nordiska folken"**. **Kulturhistoriskt lexikon** från Sveriges medeltid innehåller också många notiser om mat.

Black, Maggie. Den medeltida kokboken. Stockholm 1993 (Qcaa)
Ur engelska kokböcker och läkeböcker har hämtats ett åttiotal kommenterade recept - mycket festmat från hovet, fester och klosterliv.

Granlund, John. Mat på Olaus Magnus tid i: Gastronomisk kalender 1976, s. 7-27. (Qca(p))

Lagerqvist, Lars O. Mat och dryck i forntid och medeltid : "om den ärbara vällusten". Stockholm 1994. (Qca)
En populärvetenskaplig-historisk skildring av vår föda från stenåldern och till medeltiden. Några recept ur kokböcker från 1200- och 1300 talen.

Nydahl, Eva. Medeltida jul : julseder och traditioner kring advent : mat och dryck. Fornsalen, Visby 1991. (Gotl. Mx)

Olsson, Alfa. Om matlagningens mödor på medeltiden. i Gastronomisk kalender 1967, s. 20-29. (Qca(p))
Om Biskop Brasks hushållsregister.

Näsström, Gustaf. Forna dagars Sverige, s. 280-292. Stockholm 1941.
Om honung och humle, konservering, kök m.m.

Thunaeus, Harald. Ölets historia i Sverige. D 1. Från äldsta tider till 1600-talets slut. Stockholm 1968. (Qca)
Om öltillverkning, ölets roll i samhället, dryckeskärl m m

Kläder och textilier

Bruhn, Wolfgang. Dräkthistoria i bild. Sthlm 1956. (lhk)
Teckningar, fotografier på tavlor och statyer m.m. från olika tidsepoker. Mycket uttömmande om medeltida dräkter, skor, huvudbonader och frisyrrer.

Eldegård, Pia. Medeltida skor i Visby. 1997. (Gotl. Pk)

Franzén, Anne Marie. Prydnadssömmar under medeltiden. Sthlm 1972. (lhc) En bilderbok om medeltida broderiteknik, som presenterar de vanligaste prydnadssömmarna.

Geijer, Agnes. Drottning Margaretas gyllene kjortel i Uppsala domkyrka. Sthlm 1985. (Fol. lhk)
Innehåller två fina kapitel om dräktskicket i Norden och på kontinenten under medeltiden. Instruktiva bilder samt mönsterskisser bl.a. på grönländsklänningen.

Gutarp, Else Marie. Hurusom man sig klädde : en bok om medeltida dräkt
Här finns allt man behöver veta för att sy en medeltida dräkt.

Hallgren, Sören. Mellan himmel och helvete. Sthlm 1970. (Fol. le-c)

Fotografier av medeltida kyrkomålningar, som ger en god bild av hur medeltidsmänniskan klädde sig.

Jäfvert, Ernfrid. Skomod och skotillverkning från medeltiden till våra dagar. Stockholm (Pk)

Nockert, Margareta. Bockstensmannen och hans dräkt. Halmstad 1985. (Fol. Jc)
Innehåller inte bara beskrivning av bockstensmannens dräkt utan även andra klädedräkter från tidsepoken.

Nordisk kultur. dräkt. (Mag. Kb)

Del XV:B innehåller tre kapitel med rubrikerna: Klaededragt i Oldtid og Middelalder; Stridsdrakten under forntid och medeltid; Förhistoriska och medeltida traditioner i nordisk bondedräkt.

LÄKEKONST

Bergmark, Matts. Från pest till polio : hur farsoterna ingripit i människornas öden. Stockholm 2 uppl. 1965. (V)

Om pesten, (digerdöden), spetälska, syfilis och andra sjukdomar under medeltiden och senare tid.

Bergmark, Matts. Medicinsk magi: om tro, förtroende och godtrogenhet. Stockholm 1966. (V)
Om medicinsk magi och om vidskepelse, om helgon och reliksamlare - en kritisk berättelse.

Fåhraeus, Robin. Läkekonsstens historia, D 1. Stockholm 1944 (V).

Kap.5: Den medeltida medicinen och kap.6: Den vidskepliga och pseudovetenskapliga läkekonssten under medeltiden och början av nyare tid.

Harrison, Dick. Stora döden : den värsta katastrof som drabbat Europa. Stockholm 2000. (K.3)

Herjulfsson, Ritwa. Medeltida klosterörter. Dals Långed1997 (Mza)
Läke- och örtråd hämtade ur medeltida svenska handskrifter.

TEKNIK

Hansson, Staffan. Teknik-historia: en historia om tekniskt kunnande och dess betydelse för individ och samhälle från äldsta tid fram till 1900-talet. Lund 1990. (P)
Kap. 4: Medeltiden.

Hellner, Brynolf. Konstsmide : historia och teknik. Stockholm 1960. (Ihe)
s. 17-93 om medeltiden.

I teknikens backspegel. Stockholm 1987. (P)
s. 54-97 om mekaniska ur och kvarnar från medeltiden.

Karlsson, Lennart. Medieval ironwork in Sweden 1-2. Stockholm 1988. (Ihe)

Landström, Björn. Skeppet. Stockholm 1961.
(Prc, Fol)
s. 84-107 om medeltiden.

Medeltida husbyggande : symposium i Lund 1989. 1992.

(Jb, Fol)

Vetenskapliga artiklar om medeltidens byggnadstekniska konstruktioner, om landsbygdens husbebyggelse m.m.

Myrdal, Janken. Medeltidens åkerbruk : agrarteknik i Sverige ca 1000 till 1520. Nordiska museet 1985. (Qd)

Om medeltidens bondgårdar och det medeltida jordbrukets betydelse för samhällsutvecklingen.

Strandh, Sigvard. Från pyramid till laser. Stockholm 1985. (P)

s. 42-51 om kyrko- och katedralbyggarna.

Sundin, Bosse. Den kupade handen : historien om människan och tekniken. Stockholm 1991. (P)

Kap. 5: Munkar, vattenhjul och urverk.

Kap. 7: Trä, kol och järn.

Det svenska jordbrukets historia Band 2, Jordbruket under feodalismen 1000-1700. Stockholm 1999. (Qd)

Svenskt skeppsbyggeri: en översikt av utvecklingen genom tiderna. Malmö 1963.

(Prc, Fol)

s. 48-54 om medeltidens skepp.